

L'ENTREVISTA

“S’ha imposat un discurs científic i sanitari únic. Si discrepes de les mesures anticovid, se’t titlla d’ignorant o d’extrema dreta”

Jordi Pigem

S’ha convertit en la veu discordant del panorama pandèmic català. En el seu darrer assaig, *Pandèmia i postveritat* (Fragmenta), el filòsof Jordi Pigem reflexiona després de dos anys de l’esclat de la pandèmia sobre les transformacions que s’han anat tramant: la tecnificació de les nostres vides, les desigualtats i la poca capacitat crítica. Tot plegat amb la mirada atenta de la tecnocràcia, a qui sembla que l’importin més les màquines que les persones. Ens hem oblidat de viure?

TEXT: LAURA CERA / FOTO: INÊS CASTEL-BRANCO

Estem personalitzant els robots i, a la vegada, estem robotitzant les persones”. Així comença l’assaig. Són dues tendències simultànies que exemplifiquen el fet que estem en un món on la tecnologia cada vegada té més poder i les persones en tenim menys. Per això, el govern que regula tot el que fem s’anomena tecnocràcia, que vol dir que les decisions polítiques i socials no es prenen tenint en compte el bé de les persones o de la vida, sinó el que és millor per a les màquines i la tecnologia.

Sense el valor d’allò humà, on anem?

Tots, en principi, tenim claríssim que volem una societat de persones adultes, autònomes, creatives, espontànies, lliures. Però el que estem construint és un món on estem més pendents de les màquines i on els veritables espais de comunicació humana es troben amb més problemes. I ara, amb la situació sanitària, encara és més difícil: no ens veiem el somriure per culpa de les mascaretes, hem abandonat la presencialitat. I els valors genuïnament humans han quedat eclipsats o fora de joc.

Per quins criteris han quedat eclipsats?

Per una banda, per la supervivència biològica. Que està molt bé, però hem de tenir en compte que el propòsit de la vida no és viure el màxim d’anys possible, sinó viure amb plenitud. Pot haver-hi avis que prefereixin veure els seus nets que passar anys de solitud sense poder veure’ls. L’altre valor –o contravalor– que s’està imposant és l’eficiència tecnocràtica: el que importa són les màquines. Eric Schmidt, personatge clau de Google, va afirmar després de l’inici de la pandèmia que tots els sistemes de control i vigilància de la ciutadania –el rastrejament de la població– van molt bé pel desenvolupament de la tecnologia. Per tant, el que importa en el fons no és la llibertat de les persones, sinó que les tecnologies es puguin desenvolupar i tenir més aplicacions. I aquest no és el món que el 99 per cent de nosaltres volem.

S’humanitza a través d’una pantalla?

La pantalla és fantàstica quan has de parlar amb una amiga teva que està a l’Argentina o a Nova York. Les tecnologies són eines, el problema és quan aquestes eines agafen el volant. La tecnologia ha agafat les regnes i

ens porta on ella vol. No estem utilitzant la tecnologia com un simple instrument per desenvolupar la nostra creativitat i coneixements. És al revés, com si la tecnologia s’aprofités de nosaltres.

Això mateix sembla que hagi passat amb la virtualització de l’educació.

Les grans empreses tecnològiques fa molts anys que demanen la digitalització de l’educació. Però no perquè tinguessin estudis que demostrassin que els joves aprenen millor a través de la pantalla, sinó perquè els interessava vendre més pantalles. Ara sabem que això ha estat un desastre pels problemes mentals de les criatures. És un exemple més de com aquesta imposició tecnològica no és gens humanitzadora. I una cosa semblant ha passat amb la salut. El que volen aquestes empreses és una sanitat digital: un model en què tu tecleges el que et passa i un algoritme –no un doctor– et dirà què has de prendre i cada quantes hores. Perdem un art essencial, l’art de guarir.

Parles molt de la pandèmia i de com hem obeït de manera cega totes les indicacions de les diferents autoritats.

En els primers mesos era natural fer cas d’una cosa que no sabíem per on agafar-la, però ara mateix hi ha massa esquerdes en la narrativa oficial que ens fan fer coses que no ens ajuden com a societat i com a persones. Hi ha tres tipus de pandèmies. La pandèmia física –anomenada covid-19– que per a la majoria de persones és una malaltia lleu i per alguns –sobretot per a la gent gran– és molt greu. També tenim una pandèmia de confusió i alienació, que ha volgut infondre por a les persones a través d’informacions dramatitzades per fer-nos creure que la covid és apocalíptica. I la tercera és la que anomeno de mesures contraproduents: hi ha moltes mesures que per tal de salvaguardar –d’una manera qüestionable– la salut física, estan enfonsant la salut psicològica de les persones i la salut social de les comunitats humanes. Hi ha una epidèmia de desconfiança, ja que les persones que et trobes pel carrer són potencials portadors de virus.

És possible construir una crítica a les mesures amb poca evidència científica, sense caure en el negacionisme científic?

La ciència sempre ha estat un mètode de cercar la veritat de les coses de manera

oberta, amb debat i amb perspectives diferents. I és a força de contrastar perspectives dissidents com avança, la ciència que, per definició, és contrària al dogma. D’ença que es declara la pandèmia, s’imposa un discurs científic i sanitari únic, cosa que és incompatible amb la ciència. Els epidemiòlegs saben que la manera en què hem respost a la covid-19, amb el confinament generalitzat, no té precedents. Esmentar això, simplement, s’ha considerat que posava en perill la salut pública. El més normal seria poder debatre de tot això, que TV3 fomentés un debat entre científics que defensaven les mesures i altres posicionats contràriament. Però no es pot parlar d’això. Si discrepes de les mesures anticovid, se’t titlla d’ignorant o d’extrema dreta. Entre Pfizer i Moderna estan guanyant mil dòlars per segon. Si aquests diners servissin per posar fi a la pandèmia, ho acceptaríem i no passaria res.

“La desgràcia més gran és que la salut i la vida hagin esdevingut víctimes del tecnocapitalisme”. On queda la vida?

El que intento és recuperar una aposta per l’alegria de viure, que és quelcom essencial per a la salut física i emocional. Davant de qualsevol virus és molt important tenir en bon estat el teu sistema immunitari. I per tenir-lo en bona forma el que cal és viure sense por, respirar bé, fer exercici, tenir relacions socials satisfactòries. Tot el que ens fa viure més plenament i gaudir de cada instant de la vida, no només ens dona satisfacció personal sinó que ens dona protecció davant de perills externs i afavoreix el nostre sistema immunitari. Per tant, abraçar a la vida és una de les millors respostes davant d’aquesta situació.

